

Varmen fra et gammelt halmbål

Taler

Sigbjørn Hølmebakk

Dato

26 august 1972

Sted

Tale ved Folkebevegelsens aksjonsuke i Tromsø

- 1 Jeg vil først gi uttrykk for takknemlighet fordi jeg fikk komme hit til dette avslutningsmøtet på Folkebevegelsens aksjonsuke i Tromsø.

- 5 Motstandsbevegelsen mot norsk medlemskap i EF er sterk over hele landet, men motstanden er sterkest her i nord. Derfor er det inspirerende å komme hit, og jeg tror at alle de som har deltatt i aksjonsuka og møtene føler det på samme måte: De føler seg styrket i troen på at det skal gå godt når landets skjebne skal avgjøres den 25. september.

- 10 Skulle jeg nevne en liten tvil, måtte det være dette: at innsatsen kanskje burde ha vært prioritert på en litt annen måte. At i stedet for denne strøm av talere sørfra, burde strømmen ha gått den andre veien. At folk fra Nord-Norge reiste sørover til Oslo-området, der unionstillhengerne fremdeles står sterkt.

- 15 For det hersker en dyp interesse, og jeg vil si en dyp bekymring for Nord-Norge i disse dager, særlig hos Ja-tilhengerne. De har en varm omtanke for fiskerne og småbrukerne her oppe, og er redde for hvordan i all verden det skal gå med dere - hvis det norske folk den 25. september sier nei til EF. De er redde for at dere skal bli isolert, at dere ikke skal få solgt fisken, og fremfor alt er de redde for at
- 20 distriktsutbyggingen her oppe skal bli alvorlig forstyrret hvis ikke Willoch og Bratteli seirer ved folkeavstemningen.

- Det ville være sunt hvis noen her oppe fra kunne komme ned og fortelle dem at dere har det bare bra, at denne angst for Nord-Norges skjebne er betydelig
- 25 overdrevet. Jeg tenker ikke bare på foredragsholdere, men på mennesker som har sitt liv og virke her oppe, - fiskere, småbrukere, arbeidere og funksjonærer - de som kjenner problemene på kroppen og vet hva som står på spill.

30 Alle kan jo ikke reise, men man kunne sende dem et brev og fortelle dem hvor Nord-Norges befolkning står i denne saken. Det finnes vel knapt en familie her nord som ikke har kontakt med en eller annen der nede. Ti-tusener er reist sørover i årenes løp, fordi de er tvunget til å finne seg en ny arbeidsplass. Kanskje det er noen som har mistet kontakten med sitt gamle miljø, og derfor er blitt
35 påvirket av Ja-tilhengernes propaganda. Send dem et brev og fortell dem hvilket standpunkt dere tar.

Det gjelder iallfall én liten yrkesgruppe - endel av de stortingsrepresentanter som kommer herfra. Også de burde få en liten hilsen hjemmefra, slik at de ble
40 minnet på hvor de kommer fra og hvem som har valgt dem. Så de husket hvem de skulle være talsmenn for, og hvem de skylder solidaritet. Det burde gå en strøm av brev sørover - som kunne minne dem om dette.

Det er nå en snau måned igjen til folkeavstemningen. Det er avslutningen på en
45 kamp som har vart nesten sammenhengende i over ti år. Jeg tror de fleste har en følelse av at argumentenes tid snart er forbi. Det finnes knapt et spørsmål som ikke er vrent og endevendt. Ialffall er det vanskelig å orientere seg i den syndflod av trykksverte og papir som strømmer over oss i disse dager. Folk leser og kaster, leser og kaster - men de fleste gjør vel sitt beste for å sette seg inn i
50 stoffet.

Jeg må tilstå at jeg har iallfall gjort mitt beste. Tidlig på forsommeren reiste jeg nedover på Sørlandet, til Flekkefjordskanten, der jeg kommer fra og der jeg stadig vender tilbake. Jeg hadde pakket kofferten full av brosjyrer, fordi jeg ville
55 være godt rustet til den kampen som begynner nå. Jeg tenkte det var best å begynne med Utenriksdepartementets brosjyrer. Jeg vet ikke om det var fordi jeg selv hadde vært med å betale dem, eller fordi jeg ennå hadde en liten stripe av min barnetro på at Utenriksdepartementet kunne da vel ikke lyve.

60 Og der satt jeg da og leste, mens liljekonvallene blomstret av og makrellen begynte å sige innover mot Listafjorden. Det var det dumme jeg kunne ha gjort. For etterhvert gikk det opp for meg at dette ikke var informasjon. Det var propaganda. Det var ikke avklaring, men tilsløring. Ikke noe forsøk på å kaste lys over mørke og ukjente steder. Her var belysningen dempet og soft, slik at det
65 skulle bli intimt og hyggelig, slik at den søte musikk om samarbeide og fellesskap skulle oppstå i våre hjerter. Dette var den elegante voldtekt i sjakett og stripete bukser.

70 Så la jeg brosjyrene fra meg og dro på fjorden.

La meg få lov å fortelle litt om denne fjorden og dette distriktet. Mange tror at Sørlandet bare er idyllisk og yndig, men det er ikke riktig, iallfall ikke vest av Lista. Når du kommer inn fjorden fra havet, er det ingen som skulle tro at det
75 bor mennesker her. Fjellsidene, dekket av ur og krattskog, stuper bratt ned i sjøen, og det er en stri klatretur fra fjorden og opp til de små gårdlappene på toppen av heia. La meg nevne noen av disse gårdene, fordi jeg synes navnene er så vakre: Skranefjell, Teistedal, Haugeland, Unhammer, Sveigenes.

80 I min barndom bodde det folk her ute, om søndagene var det fullt av båter på fjorden når folk rodde innover til kirken.

I dag står gårdene tomme.

85 På Haugeland var det i sin tid 6 småbruk, der bodde 38 mennesker der med stort og smått, de hadde egen skole. Nå bor det bare et enslig kvinnfolk. Hun driver gardsbruket alene, og hun er den eneste fastboende på vestsiden av fjorden. Hun håper at det skal bli vei en gang, slik at folk kan flytte tilbake, men hun innser nok at det ikke blir i hennes levetid.

90

I en hel uke reket jeg langs fjordsiden og tok den lange klatreturen opp til de forskjellige gårdene. Enkelte steder begynte taket å ramle sammen. Englappene lå uslått, og krattet begynte å vokse innover mot tunet.

95 Her hadde mennesker levet i århundrer. De hadde slitt for hver kvadratmeter jord de ryddet, for hver stokk de slepte fram. Unger hadde lekt på tunet, dyr hadde rautet i fjøset. Nå var alt forlatt og forfalt. Det var som en dødelig sykdom hadde rammet landskapet.

100 Jeg tenkte på Utenriksdepartementets koselige brosjyrer, og jeg tenkte på Brattelis stolte kabinettsspørsmål da Erling Engan ville vite hvordan det egentlig hang sammen med denne jordbruksprotokollen som Treholt er så kry av. Men fremfor alt tenkte jeg på Mansholtplanen, denne storstilte planen som Regjeringen i prinsippet har godtatt, og som har som målsetting å radere de små
105 bruk vekk, slik at jordbruket kan bli effektivt og strømlinjeformet.

Hvor mange småbruk skal raderes vekk, hvor mange grender skal legges øde hvis den Mansholtske syke nå skal begynne å herje?

110

Jeg kjenner ikke noe tall. Jeg har ikke funnet det i noen utredning eller brosjyre. Jeg er heller ikke særlig fortrolig med tall, det er ikke mitt område. La meg tilstå at en hel del av disse økonomiske beregninger, tollavtrappinger osv., forstår jeg meg ikke på.

115

Jeg er forfatter av yrke, og jeg er klar over at det kanskje preger det jeg sier, også i EF-debatten. Derfor ber jeg dere bære over med at jeg forteller litt om mitt eget yrke, og det jeg driver på med.

120

Jeg holder på å skrive en novelle som er bygget på noe som hendte min bestefar, som er født på en av disse gårdene. Bestefar var født i 1834 og døde i 1920. Etter hva jeg er blitt fortalt, var han ni år da det hendte; det må ha hendt i 1842.

125

Det var lille julaften og det sto riktig dårlig til. De hadde to kuer, men den ene hadde gått utfor et stup om høsten. Derfor hadde de ingen produkter å selge eller å bytte til seg varer for. Noe hadde de - litt halm ute i løa, og det var en etterspurt vare inne i Flekkefjord på den tiden, for alle skulle skifte sengehalm til jul. Derfor lesset oldemor to bærer med halm, en stor til seg selv og en liten til bestefar. Det var kuling på fjorden, så de måtte gå over heia. Det var seksten kilometer.

130

Men da de kom inn til Flekkefjord, var det også andre som solgte halm. Gårdbrukere som hadde større gårder og bodde nærmere byen. De kunne kjøre med hest fra låven og rett inn på torvet. De underbød hverandre for å bli kvitt halmen. Oldemor tok ingen overpris, men hun hadde båret halmen så langt, og hun ville ha det den var verd. Hun ville ikke selge til spottpris. Og da hun ikke fikk solgt den på torvet, gikk hun rundt fra butikk til butikk for å få byttet den inn med noen varer. Men over alt fikk hun samme svar: Handel er handel og de kunne få den billigere på torvet!

140

Hun gikk til presten, til sorenskriveren. Til slutt gikk hun til en av skipsrederne i byen. Oldefar hadde seilt på en av skutene hans. Men skipsrederen var som skipsredere flest: Var det snakk om handel, da holdt han seg til markedets pris. Han tilbød henne halvparten av det hun forlangte.

145

Hva skulle hun svare?

Hun svarte nei!

150

Og så gikk hun ut av byen den samme vei hun var kommet, og da hun var kommet utenfor bebyggelsen, satte hun fyr på halmen for å slippe å bære den hjem.

155 Jeg ser dem for meg, oldemor og bestefar, der de står og varmer seg ved halmbålet. Jeg har aldri sett noen av dem, men jeg synes jeg kjenner dem, og jeg synes jeg kjenner varmen fra halmbålet den dag i dag. Det var en god varme, fordi den har lært meg litt om hvem jeg selv er, og hvor jeg hører hjemme. Den har lært meg litt om hvem som har hjemstavsretten til dette landet. Enten de
160 nå levde i nord eller sør. De bygde dette landet i blodslit og savn. Det var alltid en kamp mot overmakten, men de bøyde ikke nakken.

Det var alltid en kamp mot autoriteter, mot embetsmakt og pengevelde, men de knelte bare for Vår Herre. De lot seg ikke kue og de lot seg heller ikke imponere,
165 derfor gikk de heller tomhendt hjem enn å reise hjem med ydmykelse.

Det har lært meg mer enn 100 brosjyrer fra Utenriksdepartementet, og jeg undrer meg på hva det kan komme av at denne kvinnen fra Fedafjorden hadde rakere rygg og dypere innsikt i hva som er livsnerven i et folks liv enn Bratteli og
170 Kleppe og Cappelen, og disse politiske ledere som nå ber om folkets tillit.

De kom ikke tomhendt hjem.

De kom hjem med et dokument i kofferten, et dokument som slo fast at vi ikke
175 skulle styre oss selv lenger, heretter skulle de viktigste avgjørelser for landets fremtid avgjøres av pengeveldet nede i Brussel.

Hvorfor forteller jeg denne historien?

180 Fordi jeg tror hun er i slekt med tusener, ja, millioner av mennesker over hele Europa. Fordi det gir et lite glimt inn i hva denne kampen egentlig gjelder, hvilke krefter det er som her står mot hverandre.

Det er en kamp mellom den sterke og den svake.

Mellom den som har og den som ikke har.

Mellom pengemakt og folkemakt.

190

Ja til Europa, heter det i slagordene, som skal lokke oss ut i den store europeiske blandemaskin. Samarbeide og fellesskap, lyser det mot oss fra plakatene.

195

Vi vil ha rett til å spørre: Hvilket fellesskap og hvem skal vi samarbeide med? Er det et samarbeide med de som er sterke eller de som er svake? Mellom de som har makt i Europa, eller de millioner som føler seg maktesløse?

La oss spørre: Hvem har skapt Roma-traktaten?

200

Er det de franske, tyske og italienske arbeidere og bønder? Er det de som har utformet EF's grunnlov med de tre hovedprinsipper: fri kapitalbevegelse, lik etableringsrett og fritt arbeidsmarked?

Hvem er det disse tre friheter virkelig tjener?

205

Er det monopolene og pengemakten eller er det arbeiderne ute i Europa som har glede av den frie kapitalbevegelse?

210

Hva er arbeiderens kapital? Han har bare sin egen arbeidskraft, og den prøver han å selge så dyrt som mulig.

Hvilke etableringsmuligheter har arbeideren i Tyskland, småbrukeren i Frankrike, husmoren i Italia?

215

Bare én eneste: Å etablere trygghet for seg og sine.

Og er det noen som tror at landarbeideren på Sicilia går rundt og drømmer om det frie arbeidsmarked?

220

Så spør ham selv. Spør om han synes det er noen velsignelse å bli drevet bort fra sitt land og sitt hjem og sin familie, for å trelle i monopolkapitalens bedrifter oppe i Europas storbyer.

225 Spør Europas millioner arbeidsløse.

Tror dere at Roma-traktaten er et resultat av de europeiske arbeidere og lønnsinntagernes dype og inderlige behov, at de er drivkraften bak det som så vakkert blir kalt det europeiske fellesskap?

230

Hvis dere ikke tror det, så skal dere spørre: Hvorfor forsøker Willoch og Bratteli og Aspengren å innbille oss det?

235

Og dere skal fortsette å spørre: Hva kan det komme av at LO's ledelse og Krupps ledelse har de samme interesser og de samme mål?

240

Hva kan det komme av at Bratteli hyller de samme prinsipper som Heath og Pompidou, at han skriver under på en traktat som vil tvinge oss inn i en union med et reaksjonært Frankrike, med et Italia der høyrekreftene holder på å få overtaket, og med et Tyskland der Barzel og Strauss spøker i bakgrunnen?

245

Jamen det er jo slett ikke det de vil. Det er jo for å få kontroll over disse krefter at vi nå skal melde oss inn, for å få bukt med storkapitalen, for å sosialdemokratisere Europa, det er jo Guttorm Hansens store drøm. Vi skal få medinnflytelse, medbestemmelse.

250

Det er jo vel og bra. Å være med og styre Europa er en storartet sak. Men det er ikke sikkert det blir så lett, for vel er Guttorm Hansen og Bratteli sterke, men det er heller ikke bare smågutter der nede i Brussel. Og det kan jo tenkes at de begynner å stagge dem litt hvis Kleppe og Cappelen løper aldeles løpsk i sin sosialistiske iver. Det kan jo også tenkes at hvis de nå skulle gå for vidt i sin heroiske kamp mot storkapitalen og monopolene, at Brussel-byråkratiet begynner å klemme dem litt, presse dem litt, ja, at de vil bruke nøyaktig de samme metoder som Bratteli nå har brukt mot medlemmene av sitt eget parti: å sette dem kniven på strupen. At de sier til dem: Vil du ikke så skal du, for nå er du medlem av fellesskapet, og det nytter ikke å blande seg en pjolter og etterpå angre og si at du heller vil ha konjakken bar.

255

260

Og hvis det virkelig holder stikk dette med medbestemmelse og medinnflytelse, så må vi jo spørre: Hvorfor har de ikke brukt denne innflytelsen før, da de virkelig hadde mulighet til det, mens de forhandlet og ennå hadde kort på hånden?

265 Hvorfor forhandlet de ikke om retningslinjer for Fellesskapet som kunne ha gitt monopolene litt mindre makt?

Men det forhandlet de ikke om.

270 De forhandlet ikke om Roma-traktaten.

De forhandlet ikke om de 2-3000 lover og forordninger innen EF som vi skal sluke rått.

275 De forhandlet om økonomiske avtaler som først og fremst tjener Industrisamfunnet og Rederforbundet. Og så forhandlet de om en fiskeriavtale, som fiskerne føler som en trusel, og om en jordbruksavtale som bønder og småbrukere føler som et banesår.

280 Det er et ord som kommer stadig sterkere inn i diskusjonen, og det er ordet «union».

Flertallet av det norske folk vil ikke inn i en union, vi har hatt nok av unioner, og de har aldri vært til lykke for landet. Derfor frykter vi en union, fordi den
285 fratar oss mulighetene til å styre selv.

Også tilhengerne av EF frykter union, men her er det en vesentlig forskjell. Det er ordet de frykter, ikke realiteten. De frykter for at hvis det virkelig blir kjent for det norske folk at EF's målsetting er en union, så vil folket stemme nei.

290

Hvis du er i tvil, vil jeg anbefale deg å anskaffe de dokumenter som foreligger i saken. Først Roma-traktaten, der målsettingen er uttrykkelig slått fast. Deretter Davignon-rapporten, der konklusjonen er at «Europa skal tale med én stemme.» Werner-rapporten, som i prinsippet ble vedtatt i Ministerrådets møte
295 den 22. mars 1971. Her heter det «Den økonomiske og monetære union gjennomføres i løpet av en ti-årsperiode.»

Skånlandutvalget - Regjeringens eget arbeidsutvalg - slo i sin rapport fast at «det er realistisk å regne med at den økonomiske og monetære union blir
300 gjennomført etter de opptrukne planer, selv om gjennomføringen vil kunne strekke seg utover den planlagte tiårsperiode.»

Denne rapport ble underslått av Regjeringen. De tok den ikke med i sin
305 markeds melding. UD publiserte den ikke, enda de hadde penger nok til
trykking. Slik informerer Regjeringen det norske folk. Dette grove underslag er
noe av det skammeligste som er skjedd i norsk politisk historie.

Hva betyr en pengemessig og monetær union? Skånlandutvalget påviser at det
310 vil medføre at sentrale deler av vår økonomiske politikk vil bli fastlagt på
felleskapsnivå - penge- og kredittpolitikken, rentepolitikken, skatte- og
avgiftspolitikken og budsjettpolitikken. Dette vil få enorme virkninger og gripe inn
på nær sagt alle områder av samfunnslivet.

315 Da Norge kjempet for å frigjøre seg fra Danmark, før 1814, var også dette et av
de viktigste stridsspørsmål. Nordmennene ville ha sitt eget pengevesen, men
danskene strittet imot. De ga innrømmelser på mange områder - vi skulle få flere
norske embetsmenn, vi skulle få vårt eget universitet, men eget pengevesen - nei!
For nede i København visste de utmerket godt, at i det øyeblikk Norge fikk
320 hånd om sin egen økonomi, da ville de siste bånd mellom Norge og Danmark
bli brutt.

Båndene ble brutt, men nå skal de knyttes igjen, ikke med København, men
med Brussel. En felles jordbruks- og fiskeripolitikk er allerede gjennomført. Den
325 økonomiske og monetære union skal gjennomføres i løpet av en tiårsperiode.

Tror noen at det stopper her? Enten Norge ønsker det eller ikke, vil vi bli
tvunget inn i en prosess der område etter område vil bli underlagt Brussels
planlegging og kontroll. Det nytter ikke å stoppe på halvveien, da ville det være
330 umulig å gjennomføre Roma-traktatens målsetting, og EF ville falle fra
hverandre.

En sterk sentralisering og planlegging er selve forutsetningen for en supermakt.
Det kan gå fort eller det kan gå lengre tid, men ingen behøver å tvile på hvilken
335 vei det går.

Og hvilken politikk kommer til å bli rådende i denne superstaten? Dette
spørsmålet ble reist på et møte som Folkebevegelsen arrangerte på Lilleaker før
påske. Gunnar Garbo innledet for motstanderne, mens høyremannen Paul
340 Thyness talte for tilhengerne.

En av de ting som ble drøftet var planene om en felles budsjettpolitikk innen EF, og etter foredraget ble det stilt følgende spørsmål til Paul Thyness:

345

«Hvilken politikk tror du vil bli ført i et utvidet EF? Vil den ligge opp til Arbeiderpartiets, eller vil den ligge nærmere Høyres politikk?»

350

Paul Thyness svarte - og jeg tror jeg gjengir ham ganske ordrett for jeg noterte svaret ned med det samme det ble sagt: «Når jeg skal være helt ærlig, så tror jeg at den økonomiske politikk i EF i dag ligger noe til høyre for Høyre, men at dette vil forandre seg, slik at vi i fremtidens EF vil få en politikk som er noenlunde lik den linje som er Høyres politikk i dag.»

355

Dette var klar tale. Jeg er ikke kommet hit for å angripe partiet Høyre, men for å kjempe mot norsk medlemskap i EF. Men jeg vil likevel bare minne om at Høyre har ca. 20% av stemmene her i landet, og det er vel ingen som tror at dette partiet har sjanser til å få flertall for sin politikk. Den eneste sjansen de har - men da vil det også skje helt automatisk - det er hvis Ja-tilhengerne vinner flertall den 25. september.

360

Derfor sier også Høyre Ja. De vet at de har ikke tillit hos flertallet av norske velgere, derfor ber de heller ikke om tillit. Derfor har de også bestemt at Høyre som parti skal holdes i bakgrunnen i sluttkampen, de stoler på at Arbeiderpartiet skal klare jobben for dem. Dette kom klart og tydelig fram i det strategiopplegg som Høyres ledelse har utarbeidet. Det går i korthet ut på: Hold Høyre i bakgrunnen! La Arbeiderpartiet klare dette, fordi de har tilslutning i bredere folkegrupper.

365

370

Derfor har de også kamuflert sin innsats i EF-kampen ved å opprette noe de kaller en tverrpolitisk bevegelse som de kaller Ja til EF, og som har hele pengemakten i ryggen.

375

Det var først meningen at Europabevegelsen skulle ha ført denne kampen. Men den ble skjøvet i bakgrunnen fordi den var blitt altfor kompromittert; den hadde en ledelse med Haakon Lie i spissen som selv trofaste sosialdemokrater følte som en belastning.

Så ble det Ja til EF, og så ble det Reidar Carlsen.

Med voldsom kraft forsøker Arbeiderpartiets og LOs ledelse å drive sin vilje igjennom. Motstanden skal vales ned. Bratteli og Regjeringen stiller kabinettsspørsmål. Regjeringen går av, hvis det blir nei.

385

Bratteli har bedt om folkets råd. Han ønsker ikke noe råd, han har bare ett eneste ønske i denne sak: å vinne over folket!

390

I det politiske språk heter det å be om folkets tillit. Men et godt tillitsforhold betinger åpen og ærlig tale, og hvorfor forteller han ikke hele sannheten?

Og sannheten er den, at tillit til Arbeiderpartiet, er tillit til Høyre, for de vil det samme.

395

Tillit til Bratteli er tillit til Willoch.

Tillit til Aspengren er tillit til Selvig i Arbeidsgiverforeningen.

400

Det skal hver enkelt huske når partimaskineriet sprøyter ut sin propaganda med kravet om tillit den 25. september.

405

Det er ett spørsmål jeg gjerne vil nevne til slutt, og det er EF-tilhengernes siste trumfkort: Fred og sikkerhet i Europa. For å tjene fredens sak må Norge melde seg inn i EF. Dette er et besnærende slagord, men egentlig er det nokså lett å gjennomskue.

410

Vi kan bare spørre, er det i dag noen krigsfare mellom de vest-europeiske land? Har Norge tenkt å gå til krig mot Fellesmarked-landene? Nei. Har noe land i Fellesmarkedet tenkt å gå til krig mot oss? Neppe. Er det mulig at de såkalte arvefiender - Tyskland og Frankrike - vil gå til krig mot hverandre i overskuelig fremtid? Ingen vil i dag være så tåpelig at han påstår noe slikt. Og hvis det forferdelige likevel skulle skje, tror noen at Norge kan forandre på det ved å gå inn i EF?

415

Ja-tilhengerne vet, og Regjeringen vet, at faren for krig ikke ligger i en krig mellom landene i Fellesmarkedet. Motsetningen i Europa - og faren for en krig i Europa - ligger i en konflikt mellom NATO og Warszawapakten. Her må Norge være med og gi sitt bidrag for å minske denne spenningen. Det gjør vi

420 ikke ved å integreres i en vest-europeisk superstat. Det kan bare gjøres på den måten Regjeringen selv går inn for - ved en europeisk sikkerhetskonferanse der Norge deltar som selvstendig nasjon.

Det er usmakelig å oppleve hvordan dette spørsmålet er blitt kastet inn i
425 debatten. Man vet at her kan man spille på de følelsesmessige strenger, dette berører oss i dypet av vårt innerste: tanken og drømmen om fred. Derfor trekker man Telavåg og krigsveteranene inn i dette skamløse skuespill.

Skal vi også oppleve at brenningen av Finnmark og Nord-Troms skal trekkes
430 inn? Skal vi oppleve at Ja-tilhengerne lager «fredsmøter» fra Kirkenes i øst, til Lyngenfjorden i vest, for å vise hvor nødvendig det er at Norge melder seg inn i EF?

Hvorfor gjør ikke Ja-tilhengerne det?

435 Jeg tror svaret er ganske enkelt. Fordi de ikke tør. Fordi de vet at hvis de skulle prøve seg med det samme skammelige misbruk av tragedien i Nord-Norge, som de misbruker Telavåg, da ville befolkningen reise seg i protest.

440 I denne propagandakrigen som nå er satt i gang - og som mer og mer begynner å ta form av politisk terrorbombing av folkeopinionen - er det en fare vi ikke må overse: tilhengers forsøk på å gjøre de mindre ting store, og de store ting små og betydningsløse.

445 Vi blir proppet full av toll-tariffer og økonomiske analyser fra ekspertene, som i og for seg er viktige nok, men som i de store linjer i et lands historie likevel er av underordnet betydning.

Det viktigste av alt - retten til å styre selv her i landet - blir skjøvet i bakgrunnen
450 eller avfeiet som propagandafraser, eller det blir fremstilt som noe fjernt og uvirkelig, som hører hjemme i en fremtid vi ikke kjenner og som vi ikke behøver å ta stilling til nå.

Hele makteliten er satt inn - de store næringsorganisasjonene, massemedia,
455 størsteparten av pressen, den politiske ledelse i de største partiene, LOs ledelse og Arbeidsgiverforeningen. I hvert eneste utsagn ligger innbygd denne påstand:

Dette vet vi bedre enn dere.

460

Det sies ikke så åpent lenger, dertil har folkemakten vist seg å være for sterk. I begynnelsen var det ikke slik. I begynnelsen trodde makteliten at dette skulle bli en enkel sak. Og så gikk det helt annerledes. Det gikk opp for stadig flere mennesker hva saken gjaldt og hva som sto på spill. Motstanden økte, og politikerne ble irritert. De lokket og truet. Men motstanden bare vokste. Stadig nye folkegrupper kom til.

465

Slik er motstandskampen vokst fram, i stadig kamp mot det politiske og økonomiske maktapparat. Panikken på tilhengersiden begynner å bre seg, det er de siste utspillene et tydelig bevis på.

470

Og fra panikken er det ikke langt til desperasjonen. Derfor må vi alle holde hodet klart og ta propagandaen som strømmer inn over oss for det den virkelig er: Det er maktelitens desperate nøddrop, fordi de har opplevet det de ikke trodde var mulig:

475

At folkemakt er sterkere enn pengemakt.

Derfor skal vi vinne den 25. september.

480

Kilde

485

Hølmekbakk, Sigbjørn: Ta ikke denne uro fra meg, Oslo: Gyldendal, 1982. s. 205-218

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/varmen-fra-et-gammelt-halmbal>

490

495